

Michel Bozиковic

DRIFT

Objavlivanje ovog djela omogućeno je uz potporu književne mreže TRADUKI, čiji su članovi Savezno ministarstvo za europske i međunarodne poslove Republike Austrije, Ministarstvo vanjskih poslova Savezne Republike Njemačke, Švicarska zaklada za kulturu Pro Helvetia, KulturKontakt Austria, Goethe-Institut, Javna agencija za knjigu Republike Slovenije (JAK), Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Resor za kulturu Vlade Kneževine Liechtenstein, Zaklada za kulturu Liechtenstein, Ministarstvo kulture Republike Albanije i Zaklada S. Fischer.

Ova knjiga objavljena je uz potporu Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

Michel Bozиковic
Drift

Naslov originala
Drift

Copyright © 2011 by Michel Bozиковic
Copyright © 2011 by J. G. Cotta'sche Buchhandlung
Alle Rechte vorbehalten

The copyright for the translation © copyright of the
translation: S. Fischer Foundation by order of TRADUKI

Prevela s njemačkog
Sandra Mladenović

Fotografija na naslovnici
Shutterstock

Urednik
Kruno Lokotar

MICHEL
BOZIKOVIC

DRIFT

traduki^T

Zagreb, studeni 2014.

prvo izdanje

SADRŽAJ

Kafić.....	9
Senj.....	11
Trg Limmat.....	19
Goli otok.....	25
Hotelska soba.....	31
Velebit.....	40
Prodavaonica karata.....	52
Osa.....	57
Kuhanje.....	69
Ruševina.....	72
Rukopis.....	82
Tenkovi.....	90
Klub.....	101

Trajekt.....	105
Savage.....	109
Deložacija.....	121
Bijeg.....	126
Pijavica.....	137
Zadatak.....	150
Preko.....	159
Iza linija.....	165
Škoj.....	171
Rupa u zemlji.....	179
Jednosobni stan.....	189
Boce piva.....	199
Marina.....	214
Još jedan sat.....	229
Krijumčarenje.....	232
Lagodan život.....	235
Tetovaža.....	240
Dumdum.....	243
Goli otok.....	248

Za K. i obje moje obitelji, onu po duhu i onu po krvi

KAFIĆ

“Ti ćeš si prosvirati glavu”, rekao je, a Martin se pobojavao da bi ovaj put mogao imati pravo.

Sjedio je u kafiću blizu Heleninog stana i u notes crtao kvadre i kocke, velike i malene, naslagane jedne na druge i međusobno isprepletene. Prazne čahure, mislio je; upiši u njih svoje ime i ništa se neće promijeniti.

Od poleta s kojim je obavio svoj jutarnji ritual i zaputio se u kafić, nakon pola sata jalova čekanja nije više preostalo ništa, a tanani, podmukli glas u njegovoj glavi nije pritom bio ni od kakve pomoći.

“Tik-tak, tik-tak”, zanovijetao je sad, nakon što je Martina izvrijeđao da je šonjo, podsjetio ga na njegov revolver i rekao mu da bude muško pa da ga konačno upotrijebi.

Pivo, zaključio je, moralo bi mu začepiti gubicu.

Barem će njemu smiriti živce.

Podigao je glavu i potražio konobara, ali pogled mu je pao na dvije tinejdžerice za susjednim stolom, što mu je potpuno pokvarilo raspoloženje; znatiželja i čuđenje koje su isprva pokazivale prema njemu prometnulo se najprije u dokolicu, potom u sažaljenje te napokon u nezainteresiranost.

Točno kao s Helenom.

“Pivo molim!” doviknuo je za konobarom, a ovaj je kimnuo, i ne okrenuvši se, dok je otprilike šezdesetogodišnjoj, elegantnoj, i još uvijek lijepoj ženi, koja je sjedila dva stola dalje preko puta Martina, nosio komad torte od sira.

Izmijenio se i izraz lica postarije dame, a živahna iskra u njezinim očima ustuknula je pred tugom. Kako mu se samo nasmiješila, dok je sjedao za stol i po njemu raspoređivao pribor, koncentrirano i promišljeno, diktafon, olovke i svoj dragi notes – umjetnik, zacijelo je pomislila, pisac. Ili novinar? Za koga li samo piše? Možda za neke od velikih novina. A Martin joj je uzvratio osmijeh i kimnuo ne bi li potvrdio da je stekla pravi dojam o njemu i da je zaista umjetnik – umjetnik koji se sprema obaviti iznimno važan intervju.

Intervju koji je pokopao prvo jednim, zatim drugim pivom i rakijom, a na samome kraju litrom crnog vina. Došlo je podne, a Martin je bio pijan.

Lokal se napunio glasnim, gladnim ljudima, a Martin je platio, spakirao stvari i pobjegao. Nije mogao podnijeti zadovoljna lica, razgovore za susjednim stolom, osmjehivanje.

Klecavih koljena i leđa iskrivljenih pod težinom torbe i života, pošao je prema izlazu, daleko od svih tih ljudi i ravno natrag u krevet, daleko od još jednoga prekršenog obećanja i ponovnog dokaza njegove naivnosti što je graničila s glupošću.

Zaroktavši, ramenom se zaletio u vrata, koja su popustila puno lakše nego što je očekivao, pa je pao licem na pod. Kad je nakon naizgled cijele vječnosti uspio podići pogled, nad njime se nadvila maglovita prilika.

“Isuse, Martine!”, rekla je prilika. “Jesi li dobro?”

Bio je to Julien. Martinov intervju. Pružio mu je ruku i rekao: “No hajde, ustaj! Znam tu jedan simpatičan kafić.”

S mukom je ustao, oteturao kroz nekoliko uličica pa u mračni lokal, koji je dobro poznao s pijanki s kolegama. Izabrao je kut najdalje od ulaza, separe koji je od preuređenja bivšeg striptiz-bara u pomodni manje-više zadržao karakter, te s uzdahom pljusnuo u mekano i plišano crveno tapecirano sjedalo.

Dotučeno je na prigušenom svjetlu čekao dvije šalice kave koje mu je uz osmijeh pun razumijevanja poslužila konobarica sačinjena mahom od kostiju i tetovirane kože, namjestio je diktafon posred stola i otpio gutljaj nezaslađene kave.

“No, hajde”, rekao je i pritisnuo gumb za snimanje.

SENJ

Ima devetnaest godina i u pubertetu je preko ušiju, i buni se protiv svega i svačega i drogira se kad god ima vremena i novca, a sad počinje rat u zemlji kojoj smatra da pripada, u kojoj su roditelji rođeni i odrasli, u kojoj, uz koju, kraj koje, nalazi se more, tu zemlju doduše poznaje samo s praznika, ali odluku donosi na temelju prilika u kojima živi u drugoj zemlji, u zemlji u kojoj se rodio i odrastao, između dvije mogućnosti i sasvim prirodno odabire melodramatičniji put pa jedne nedjelje sjeda i piše:

“Nedjeljna magla, nedjeljno sivilo, nedjeljna depresija.”

Na tome ostaje, jer misli hitaju i već se bave oproštajnim pismom koje želi ostaviti roditeljima, braći i potomstvu, organizacijom bijega i zacrtavanjem posljednje staze, pa odustaje od pisma, stavlja potpis pod četiri sveobuhvatne riječi “nedjelja”, “magla”, “sivo” i “depresija”, i stubištem se šulja u roditeljsku sobu, tamo na vrhovima prstiju krade ključeve od drugog ili trećeg auta, i na pitanje majke, što odjekuje hodnicima i kamo to ide i što kani u tu trulu nedjelju, odgovara što nehajnije može da hoće ubiti sat-dva. Zatim gotovo crna jakna od antilopa koju je lani ukrao iz očeve stare garderobe, crne kožnate rukavice, u kojima se vozio motorom, dok svi iz njegova društva nisu zaglavili na svojim pilama a, crne kožnate čizme i crne traperice, u crnoj dolčeviti, s crnom kosom i crnom trodnevnom bradom izgleda komično opasno za devetnaest godina.

Teško je nečujno izvesti auto iz garaže, ali kao i uvijek, kad nešto čvrsto naumi, to mu i pođe za rukom, pa se strmoglavljuje niz stazu, niz brdo, posljednji pogled na kuću u kojoj je doživio toliko toga lijepog i tužnog, i zna da sve što mu je milo i drago ostaje u ovoj kući, i ne sluti da ih vidi posljednji put.

On ima devetnaest godina i rat je u zemlji koju bi volio zvati domovinom, zemlji u kojoj su se rodili roditelji, djedovi i bake, ali ne može je, ne smije, nazvati domovinom, ta zemlja ima tek obrise domovine, domovine koju je istesao prema roditeljskom izvorniku i poput drvenoga kolca zabio u srce: zbog tog kolca krenut će u rat i ubiti se ili biti ubijen, ima razloga i testosterona za to, nužnu romantiku i svu frustraciju ovoga svijeta, i osjeća dovoljan prijezir prema zemlji u kojoj živi, u kojoj nitko ne mari za sudbinu ljudi koje iz dana u dan masakriraju u roditeljskoj zemlji; pomaže sebi tako što će pomoći drugima.

Takvu odluku ne donosi od danas do sutra, jednog dana mora biti frustriraniji i depresivniji, izgubljeniji i tužniji nego što je to već poodavno bio, i mora mrziti sebe više nego svijet oko sebe, i tu domovinu koju nosi u srcu, taj kolac od zahrđala drveta, doživjeti ga kroz ružičaste naočale, kako bi drpio roditeljski auto pa podigao i posljednji novac s đlačkog računa, od četvrtine kupio hašiš i potom se zaputio prema jugu, u rat.

Do graničnog prijelaza sva je samoubilačko-kamikazna romantika ustuknula pred čistim očajem, a umišljeno se junaštvo prometnulo u želju da kokne samog sebe. Ali nema ni pištolj ni pušku, pa liježe u snijeg, ipak je u planinama, i to usred zime.

Nije se tako lako smrznuti, jako brzo zaboli, a on se napušio i nije popio dovoljno da bi obeznanjeno ležao i čekao da hladnoća prijede u toplinu te da život napusti tijelo; ne, tako to, nažalost, ne ide. Pa tako prenoćuje u autu, guzica mu se smrzava i proklinje sebe zbog te rakijom, odnosno pivom, nadahnute ideje.

Drugo jutro nastavlja voziti što brže može jer si itekako dobro može predočiti kamo bi se morao vratiti, već sama pomisao na to: da laže o tome gdje je proveo noć, da se migolji poput crva. Zašto

je uzeo auto bez pitanja i kakva je ono bila cedulja? Pomisao na to da se vrati u školu i ponovno gleda iste one budale, još mjesecima, ne, ipak onda radije neizvjesna budućnost što ga čeka jugoistočno, samo još da prijeđe granicu, prvo jednu, pa onda drugu.

Ali što će s hašišom? Što ako roditelji oprostajnu poruku shvate istog časa, a ne recimo tek nakon nekoliko dana, kako je zapravo isplanirao, što ako nazovu policiju ili su je već nazvali i sad ga oni čekaju na granici? Sra-mo-o-o-ta!!! Auto će prepoznati već u koloni što čeka prolaz, službenici se prave blesavi dok se ne nađeš pred njima i pred, za svaki slučaj, spuštenom rampom, onda na ticinskome dijalektu traže *passaporto*, i on ga pokazuje, a oni ga jako ljubazno mole da malo iziđe i otvori prtljažnik.

On posluša (a što će drugo) i oni forme radi bace pogled unutra, ali nije njima do prtljažnika i onoga u njemu (makar je lako moguće da je sinčić do kraja prolupao pa nekog usput još i ubio i sakrio u prtljažnik – da bi što to točno napravio s truplom?) pa ga pitaju kamo ide i neka nakratko pođe s njima, da ga pregledaju.

Odvođe ga u ured u kojem sjedi postariji službenik koji igra na očinsku kartu, i srdačno mu kaže neka izvoli sjesti, što on potom i učini, a ovaj mu obznani da su roditelji nazvali i rekli im kako auto ne smiju pustiti preko granice, njemu valjda može reći o čemu je tu riječ, pa i on je jednom bio mlad. A on će onda tako sjediti obješenih ramena i s grčevima u želucu i pitati se zašto nije ostao ležati u snijegu; ali jednostavno je bilo prehladno.

Nekako ima osjećaj da policiji još nisu dojavili, na kraju krajeva, nije još ni sedam ujutro, a on se često znao pokupiti s autom i prespavati kod cure, i naravno da bi mu priredili scenu, no što da se radi, momak je nepopravljiv, ali ipak je rođeni sin i vole ga, pa tako čekaju dok ne dođe ili se ne javi.

Zato nema osjećaj da su roditelji nazvali policiju – ne još. Događaji mu idu na ruku i pita se što učiniti s hašišom, ima ga cijela vražja hrpa. Nije popušio ni petinu od tih deset grama i jedno je jasno: ne dolazi u obzir da ga prešverca; kad ga već ne očekuju (u to je u međuvremenu uvjerio samog sebe), ne smije usrati stvar pokušajem da drogu, ma kako laka bila, prokrijumčari preko

granice. Ali da je baci kroz prozor? Ni za živu glavu, ni govora. Dakle, preostaje mu samo jedno: progutati. Osam grama.

Osam grama? Koliko još ima do granice? Koliko će trebati dok se u tintari totalno ne oduzme, a gnjecava mu se usta ne slijepe i oči ne počnu iskakati iz glave? Treba precizno računati i dobro paziti na nazive ulica jer cijeli paket neće uspjeti odjednom progutati, to je sasvim sigurno. Morat će šopati komad po komad, komad po komad isplahnuti pivom, jer osim piva nema ništa drugo za piće.

“Pivo?” zapita se, pa, “Zašto se sinoć nije napio i legao u snijeg?”, sjeti se da to jedno pivo ne bi bilo presudno i da ga je sačuvao kako bi se ujutro uopće mogao pokrenuti poslije noći u kojoj je očekivao grozote. Ali pivo? Ne bi htio cijelu stvar usrati zbog droga, ali zato će popiti pivo pa će morati puhati i završiti raširenih guzova pred nekim šupcima s pištoljima? Ne: pivu je mjesto otraga i on ga baca, preko stražnjeg naslona, u otvoreni prtljažnik. Morat će se nakljukati, sve požderati, pa kud puklo da puklo.

Plan je smišljen pa se sad koncentrira na imena mjesta, a zatim na natpise koji mu govore koliko je još udaljen od granice i u koji se trak mora svrstati ako je teretno vozilo ili ako nije.

On nije teretno vozilo pa se svrstava u srednji trak (onaj krajnje lijevi je rezerviran za neteretnjake s prikolicama, za obiteljske kamp-kućerine i ostale gmizavce), pa žvače li ga žvače, i ubrzo više ne može otvoriti usta; slina se pretvorila u smolu, sve se lijepi i hvata ga panika jer nema izgleda da uspije, ne s tim ostacima pivskog zadaha od sinoć i izbuljenim očima, a usnice ne može razdvojiti – pa što će sad? Što ako ga nešto pitaju? O vremenu ili najdražem piću, omiljenoj pozi u seksu ili poslije, kamo ide? Što će onda odgovoriti? Mhmljam-šmrlij?

Stišće zube i nastavlja borbu, žvače sve brže kako se razmaci između oznaka skraćuju, a na 500 m mu sviće: neće uspjeti. I tako posljednji put odgriza što više može, a ostatak baca van. Srce ga boli i počinje se pitati ne bi li situacija ipak bila izglednija da je hašiš samo bacio ispod sjedala, a ne jedan dio van kroz prozor, a ostatak u sebe, e da bi zatim halucinirajući sjedio pred carinicima i policajcima, nesposoban odgovoriti i na jedno pitanje – bačen novac da i ne spominje; ne bi li imao više izgleda?

* * *

Nema više vremena za razmišljanje, stoji u redu, pred njim su tri auta. Pivo je u prtljažniku, usta ne može otvoriti, počinje palucati jezikom kako bi prikupio štogod pljuvačke, ali ne ide. I zato stavlja (to je, sa šest godina, pokupio iz knjige Karla Maya – je li to bio Winnetou ili Shatterhand u Arabiji?) u usta špekulu koju je našao u pretincu između sjedala (kako je špekula onamo dospjela i zašto je i dalje ondje, zna sam Bog, odnosno Manitu), pa pokušava tako i umišlja da u ustima uistinu ima nešto više pljuvačke, ali onda panika.

Što ako službenik pomisli da je špekula u ustima hašiš koji carinik nije našao onomad u Grčkoj kad je u obrazima krijumčario zalihu za jedrenje; što ako se zagrcne pa cariniku na kraju pred noge izbljuje hašiš i špekulu u pikantnome pivskom umaku?

Vadi je, špekulu, prije nego što se nađe preblizu neprijatelju, oni naime uvijek gledaju naprijed, carinici, upravo iz tih razloga: sklanja li tko još nešto na brzinu, gura li si ovaj koku u čizmu, popravlja li pištolj ispod sjedala ili zatvara usta otetome djetetu? Sa šest grama hašiša u želucu jako je, jako oprezan.

Lagano se primiče, pogleda što čvršće usmjerena mimo carinika i policajaca, u auto pred sobom, koji upravo kreće i ulazi u Italiju, a onda dolazi i taj trenutak: spušta prozor, stišava radio i sa što ravnodušnjim izrazom lica pokušava postići privid normalnog čovjeka.

Carinik ga svejedno kritički promatra dok mu kroz prozor dodaje putovnicu, to mu je posao, i on u toj cijeloj papazjaniji ima sreće jer se carinik više bavi usklađivanjem slike u putovnici s licem u autu, negoli očima vozača i time koliko je dotični baždaren na hašiš, a na pitanje kamo ide odgovara kulerski i iznenađujuće jasno: u Milano, u posjet prijateljici. Još bolje, carinik nije drzak i ne pita recimo za ulicu (koju on u ovom trenutku jednostavno ne bi znao pa bi slagao kako se dogovorio da će na posljednjem odmorištu prije Milana talijanska *amica* doći po njega), a ni za veličinu grudnjaka ili ime sumnjive prijateljice u Milanu. Pa tako i on kima, pokuša